

Mál nr. 170/2026

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Slysátrygging ökumanns og eiganda.

Skráningarnúmer ökutækis (A)

Takmörkun ábyrgðar vátryggingafélags. Stórkostlegt gáleysi.

Gögn.

1. Málskot móttakið 17. apríl 2026 ásamt fylgiskjöllum.
2. Bréf V dags. 15. maí 2026 ásamt fylgiskjali.

Málsatvik.

Samkvæmt fyrirbyggjandi lögregluskýrslu, dags. 5. október 2024, varð, kvöldið áður, árekstur milli A, en M var ökumaður hennar og B. M lýsti atvikum svo fyrir lögreglu að hún hefði verið við umferðarljós á gatnamótum Engjavegar og Suðurlandsbrautar með fyrirhugaða akstursstefnu suður Suðurlandsbraut. Hafi hún beygt of fljótt og ekið inn á þann hluta Suðurlandsbrautar sem sé ætlaður umferð til norðurs. Hafi hún því hægt mikið á sér og ætlað að sæta færiss til að komast yfir á réttan vegarhelming. Þegar hún hafi nálgast gatnamótin við Álfheima hafi hún séð B „koma hikandi á móti sér.“ M hafi þá stöðvað A en B verið ekið framan á hana. Ekki er að finna lýsingu ökumanns B á aðdraganda árekstursins í skýrslunni, en hún reyndist undir áfengisáhrifum, og samkvæmt niðurstöðu mælingar á vettvangi mældist áfengismagn við útöndun 1,6 prómill.

Í málskoti kemur fram að M hafi slasast við áreksturinn og hafi á grundvelli þess gert kröfu í slysátryggingu ökumanns og eiganda A hjá V. Með bréfi, dags. 15. maí 2025, hafi V tilkynnt M um að það hygðist skerða rétt hennar til bóta um þriðjung á grundvelli þess að hún hefði sýnt af sér stórkostlegt gáleysi, sbr. 4. mgr. 4. gr. laga um ökutækjatrýggingar nr. 30/2019.

M fellir sig ekki við þá afstöðu V og byggir í málskoti á því að ekki hafi verið um stórkostlegt gáleysi af hennar hálfu að ræða. Á slysdegi hafi hún verið afar óreyndur ökumaður, en hún hafi öðlast ökuréttindi daginn áður. Hún hafi vissulega gert mistök við aksturinn, en þar hafi verið um að ræða skiljanleg mistök óreynds ökumanns. Ekki hafi verið um það að ræða að M hafi vísitandi sýnt af sér hættulega hegðun og látið sér í léttu rúmi liggja hvort tjón hlystist af henni. Svo mistök teljist stórkostlegt þurfi nokkuð mikið að koma til og er í málskoti vísað til nokkurra Hæstaréttardóma hvað það varðar.

Umræddur árekstur verði þá ekki rakinn til mistaka M, enda hafi hann orðið af öðrum orsökum. M hafi verið að reyna að leiðrétta mistök sín og hafi í þeim tilgangi kosið að hægja mjög á sér og bíða færiss til að komast á réttan vegarhelming. Mjög auðvelt hefði verið að forðast árekstur við A enda hafi verið lítil umferð á vettvangi. Þá hafi A verið kyrrstæð í aðdraganda áreksturs. Orsök hans sé því að rekja til ölvunar ökumanns B en ekki fyrrgreindra mistaka M.

Jafnvel þó um stórkostlegt gáleysi af hálfu M hefði verið að ræða leiði slíkt þá ekki sjálfkrafa til skerðingar bótaréttar heldur verði í þessu tilviki að líta til yfirgnæfandi sakar ökumanns B.

Í bréfi V til nefndarinnar er fyrri afstaða þess, um að rétt sé að skerða bætur M um 1/3 hluta vegna þess tjóns sem hún hafi orðið fyrir eða muni verða fyrir vegna slyssins, áréttað.

Álit

Samkvæmt 90. gr. laga um vátryggingarsamninga nr. 30/2004 má lækka eða fella niður bætur úr slysátryggingu ökumanns og eiganda hafi vátryggður valdið tjóni af ásetningi eða stórkostlegu gáleysi. Við mat á því hvort gáleysi teljist stórkostlegt verður að líta til þess hvort háttsemi teljist verulegt frávik frá þeirri háttsemi sem almennt er krafist af varkárum ökumanni við sambærilegar aðstæður. Við úrlausn á þessum atriðum skal líta til sakar vátryggðs, hvernig vátryggingaratburð bar að, hvort vátryggður var undir áhrifum áfengis eða fíkniefna sem hann hafði sjálfviljugur neytt og atvika að öðru leyti. Sönnunarbyrði þess að skilyrði skerðingar séu uppfyllt hvílir á vátryggjanda, þ.e. V, en ljóst er að heildstætt mat atvika þarf að fara fram í hverju máli fyrir sig.

Óumdeilt er að M ok A inn á rangan vegarhelming á Suðurlandsbraut. Verður að telja að með því hafi hún sýnt af sér gáleysi við akstur. Við mat á því hvort háttsemi hennar nái því stigi að teljast stórkostlegt gáleysi verður þó að líta til atvika í heild.

Af gögnum málsins verður ráðið að M hafði öðlast ökuréttindi daginn fyrir slysið og var hún því afar óreyndur ökumaður. Samkvæmt framburði hennar átti hún sig fljótlega á mistökum sínum og dró verulega úr hraða í því skyni að komast aftur yfir á réttan vegarhelming þegar færi gæfist.

Þá liggur fyrir að ökumaður B var undir áhrifum áfengis þegar slysið varð og mældist áfengismagn við útöndun 1,6 prómill. Lýsing hennar á aðdraganda slyssins liggur ekki fyrir. Samkvæmt framburði M var A kyrrstæð þegar áreksturinn varð og verður ekki séð af gögnum málsins að þeirri staðhæfingu hafi verið hnekk.

Að virtu framangreindu telur nefndin að þótt M hafi sýnt af sér gáleysi með því að aka inn á rangan vegarhelming hafi ekki verið sýnt fram á að háttsemi hennar hafi verið svo vítaverð að hún teljist stórkostlegt gáleysi í skilningi 90. gr. laga um váttryggingarsamninga.

Að virtu framangreindu telur nefndin ekki sýnt fram á að M hafi sýnt af stórkostlegt gáleysi þannig að leitt geti til skerðingar bótaréttar hennar.

Niðurstaða.

M á rétt til óskertra bóta úr slysatryggingu ökumanns og eiganda A hjá V.

Reykjavík, 19. júní 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja Ragnarsdóttir